

СУТНІСТЬ АВТОМАТИЧНОГО ВІДШКОДУВАННЯ ПДВ

Податок на додану вартість (ПДВ) виступає важливим елементом податкової системи більш ніж 100 держав світу, в тому числі і України, доходи до бюджету від якого займають найбільшу питому вагу серед податків, які оподатковують споживання. Його широке розповсюдження спричинене широкою базою оподаткування, нейтральністю щодо платників та об'єктів оподаткування, надійністю та стабільністю надходжень. Необхідність визначення оптимальних механізмів відшкодування ПДВ обумовлюють актуальність теми дослідження, і пояснюють її своєчасність на сучасному етапі реформування податкової системи [3].

ПДВ є одним з тих податків, теоретичному та практичному застосуванню та механізму відшкодування якого, присвячують дискусії вітчизняні та зарубіжні науковці та практики, зокрема: С. Алексашенко, В. Андрущенко, О.Вінник, О. Гордін, О.Данілов, М. Дем'яненко, Д. Дема, Д. Дяковський, Т. Єфименко, В.Калужний, А. Крисоватий, О. Копіца, В. Корольчук, В. Лисенко, Л. Скалозуб, А. Соколовська, О.Сударенко, І.Шевалгін, Ф. Ярошенко та ін. Проте, відкритими залишаються питання розроблення оптимального механізму відшкодування ПДВ.

Метою дослідження є розкриття проблем, пов'язаних з механізмом повернення податкового кредиту з ПДВ суб'єктам господарювання.

Об'єктом дослідження є податкові відносини суб'єктів господарювання з бюджетом з приводу автоматичного відшкодування ПДВ.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та методичних положень щодо механізму автоматичного відшкодування ПДВ.

Методи дослідження. При узагальненні економічної сутності ПДВ та його місця в податковій системі використовувалась абстрактно-логічний метод. При оцінці механізму відшкодування ПДВ використовувались наступні методи: економіко-статистичний, монографічний, графічний та інші.

Виклад осново матеріалу.

Однією із характерних особливостей справляння ПДВ є можливість застосування бюджетного відшкодування. Сутність бюджетного відшкодування, як звичайного, так і автоматичного, полягає у можливості повернення платнику ПДВ частини суми сплаченого ним податку у зв'язку з надмірною сплатою його до бюджету. Нова система адміністрування ПДВ дозволить відшкодовувати податок на додану вартість на місяць раніше, ніж було регламентовано вимогами попередньої редакції п.п. б п. 200.4 ст. 200 ПКУ [1]. Тобто, від'ємне значення різниці між сумою податкового зобов'язання та сумою податкового кредиту звітного періоду, фактично сплачене отримувачем товарів постачальникам таких товарів / послуг у попередніх та звітному періодах, підлягає бюджетному відшкодуванню за заявою платника у звітному (податковому) періоді, а не у наступному, як було в минулому році. Процедура автоматичного відшкодування ПДВ з бюджету здійснюється за результатами податкової перевірки, яка триває 20 днів після граничних термінів подання звітності [1].

Критерії оцінки платника ПДВ, відповідність яким надає такому платнику ПДВ право на отримання автоматичного бюджетного відшкодування сум ПДВ, побудовані на аналізі даних його звітних показників та наявності податкової інформації. Право на отримання автоматичного бюджетного відшкодування податку мають платники ПДВ, що відповідають критеріям, які зазначені Порядком № 1128 [4] :

1) платники ПДВ, які не перебувають у судових процедурах банкрутства [2];

2) платники ПДВ, включені до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців, стосовно яких у реєстрі відсутні записи про: відсутність підтвердження відомостей; відсутність за місцезнаходженням (місцем проживання); прийняття рішень про виділ, припинення юридичної особи чи підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця; визнання повністю або частково недійсними установчих документів чи змін до установчих документів юридичної особи; припинення державної реєстрації юридичної особи чи підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця та стосовно таких осіб відсутні рішення або відомості, на підставі яких проводиться державна реєстрація припинення юридичної особи чи підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця;

3) платники податку мають необоротні активи, залишкова балансова вартість яких на звітну дату за даними податкового обліку перевищує у три рази суму ПДВ, заявлену до відшкодування, або отримали терміном на один рік від банківської установи, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, фінансову гарантію, що діє з дня подачі відповідної заявки про повернення суми бюджетного відшкодування;

4) платники податку не мають податкового боргу.

Визначення відповідності платника ПДВ зазначеним критеріям проводиться в автоматизованому режимі протягом 15 календарних днів після граничного терміну подачі звітності. Проте є категорії платників ПДВ, які не мають право на бюджетне відшкодування. Це ті, що:

1) були зареєстровані як платники ПДВ менш ніж за 12 календарних місяців до місяця, за наслідками якого подається заява на бюджетне відшкодування;

2) мали обсяги оподатковуваних операцій за останні 12 календарних місяців менші, ніж заявлена сума бюджетного відшкодування. Зазначені обмеження не застосовуються для нарахування податкового кредиту внаслідок придбання або спорудження (будівництва) основних фондів [1].

Також не має права на бюджетне відшкодування платник податку, який експортує товари (супутні послуги) за межі митної території України, отримані від іншого платника податку за договорами, які не передбачають переходу права власності на такі товари (супутні послуги). В даних правовідносинах право на отримання бюджетного відшкодування належить такому іншому платникові ПДВ.

Відмінності між звичайним та автоматичним відшкодуванням ПДВ були оцінені, виходячи з:

1) суб'єктивного складу (право на автоматичне відшкодування ПДВ має вужче коло платників ПДВ, які відповідають чітко визначеним критеріям);

2) видів перевірок (за результатами проведення яких особа має можливість реалізувати право на бюджетне відшкодування: виключно камеральна перевірка – для автоматичного бюджетного відшкодування ПДВ; камеральна та документальна виїзна позапланова перевірка – для загального порядку бюджетного відшкодування ПДВ);

3) строків проведення таких перевірок (камеральна перевірка при автоматичному відшкодуванні проводиться протягом 20 календарних днів, при цьому згідно з п. 200.20 ст. 200 ПКУ, для визначення в автоматизованому режимі відповідності платника податку критеріям для одержання можливості реалізації права на автоматичне відшкодування ПДВ, органам державної податкової служби (ДПС) надається 15 календарних днів після граничного терміну подачі звітності; при загальному порядку - камеральна перевірка проводиться протягом 30 календарних днів, що настають за граничним терміном отримання податкової декларації. [1, п. 200.21 ст. 200; 7, п 78.1 ст. 78; 6];

4) рішень, які можуть бути прийняті органами ДПС за результатами проведення перевірок платників податку на відповідність вимогам щодо бюджетного відшкодування та тим правовим наслідкам, до яких можуть привести такі рішення [1, п. 123.1 ст. 123];

5) строків подання органом ДПС Державної казначейської служби висновку із зазначенням суми бюджетного відшкодування (при автоматичному порядку – протягом трьох робочих днів після закінчення перевірки; при загальному порядку – у п'ятиденний строк після закінчення строку проведення перевірки);

6) строків перерахування органами Державної казначейської служби суми коштів щодо бюджетного відшкодування, визначену у висновку органів ДПС на поточний рахунок платника ПДВ: при автоматичному порядку – протягом трьох операційних днів після отримання відповідного висновку, а при загальному порядку – протягом п'яти;

7) строків повідомлення органами ДПС платника податків про відмову у бюджетному відшкодуванні (для автоматичного порядку бюджетного відшкодування -17 календарних днів; якщо орган ДПС у встановлений термін не надіслав платнику податку зазначеного повідомлення, вважається, що такий платник відповідає критеріям для одержання права на автоматичне бюджетне відшкодування податку; максимальний строк здійснення автоматичного відшкодування в Україні не повинен перевищувати 26 робочих днів).

Для реалізації права на бюджетне відшкодування платник податків повинен подати органу ДПС за місцем реєстрації:

- податкову декларацію, до якої додається розрахунок суми бюджетного відшкодування, а також оригінали митних декларацій (примірників декларанта), що підтверджують вивезення товарів (супутніх послуг) за межі митної території України;

- заяву про повернення суми бюджетного відшкодування (автоматичного бюджетного відшкодування), яка відображається у податковій декларації.

Висновок. При автоматичному відшкодуванні сум ПДВ:

— скорочуються терміни повернення сум бюджетного відшкодування на розрахунковий рахунок, в результаті чого здійснюється поповнення обігових коштів для потреб підприємства;

— спрощуються процедури податкової перевірки сум ПДВ, які заявлені до бюджетного відшкодування;

— своєчасно виявляються розбіжності, усуваються помилки щодо додаткових зобов'язань та податкового кредиту, які виникають з вини постачальників, власні помилки та розбіжності, пов'язані з вимогами законодавства (нові зареєстровані платники ПДВ та квартальні платники ПДВ).

Але, процедура бюджетного відшкодування ще не досконала. Найбільшим недоліком бюджетного відшкодування є несвоєчасність проведення податкових перевірок (адже дуже часто не витримуються строки через відсутність достатньої кількості працівників податкової або за інших об'єктивних обставин) та недотримання строків самого проведення відшкодування.

Таким чином, дістали висновку, що одним із стимулюючих факторів для комфортного розвитку бізнесу є автоматичне відшкодування ПДВ, процедура якого та критерії відбору суб'єктів господарювання для його отримання містяться у нормах Податкового кодексу України. Враховуючи, що питання бюджетного відшкодування ПДВ залишаються дискусійними, потребують більш детального вивчення і будуть об'єктом подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс від 02.12.2010 р. № 2755-VI: [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.

2. Закон України від 14.05.1992 р. №2343 XII «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»: [Електронний ресурс] / Сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

3. Акименко О., Гаймановська Н., Сокіл А. Реформування податкової системи України / Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки: збірник наукових праць молодих науковців, аспірантів, здобувачів і студентів / від. ред. З.В. Герасимчук. – Луцьк: РВВ Луцького національного технічного університету, 2010.-424 с. – С. 18-24.

4. Наказ Міністерства фінансів України від 14.11.2014р. №1128 «Про затвердження Порядку визначення відповідності платника податку на додану вартість критеріям, які дають право на отримання автоматичного бюджетного відшкодування податку на додану вартість»: [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.